

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	1031
Land:	Afghanistan
Kilde:	Landinfo
Titel:	Afghanistan: Afghanske sikker og hinduer
Udgivet:	29. januar 2020
Optaget på baggrundsmaterialet:	18. februar 2020

Temanotat

Afghanistan: Afghanske sikker og hinduer

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

© Landinfo 2020

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 2098 Vika

0125 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

SUMMARY

On the 1th of July 2018 the Sikh- and Hindu community in Afghanistan was hit by a suicide attack, for which the Islamic State Khorasan Province claimed responsibility. Migration increased as an aftermath of the attack, and many left Afghanistan. No one knows exactly how many Sikhs and Hindus live in Afghanistan today. Representative estimates indicate between 550 and 700 people.

Most Sikhs and Hindus live in Kabul. The majority are housed in their gurdwaras and mandirs.

Although the Sikh- and Hindu community in Afghanistan has not been affected by conflict-related violence beyond the July 2018 suicide attack, the community has concerns related to security and discrimination. Many struggles to find a livelihood, and lack of work is one of the main challenges and reasons why so many have chosen to leave Afghanistan.

SAMMENDRAG

Den 1. juli 2018 ble sikh- og hindusamfunnet i Afghanistan rammet av et selvmordsangrep, der Islamic State Khorasan Province påtok seg ansvaret. En konsekvens av angrepet, var økt migrasjon og at mange forlot Afghanistan. Ingen vet nøyaktig hvor mange sikher og hinduer som bor i Afghanistan i dag. De mest representative anslagene tilsier at det er mellom 550 og 700 personer.

Majoriteten av sikhene og hinduene bor i Kabul. Flertallet holder til i sine religiøse samlingssteder; gurdwaraer og mandirer.

Selv om sikh- og hindusamfunnet i Afghanistan ikke har vært rammet av konfliktrelatert vold utover selvmordsangrepet i juli 2018, er samfunnet preget av bekymringer og en opplevelse av utrygghet, usikkerhet og diskriminering. Mange strever med å finne levebrød for å forsørge seg og familien sin, og manglende arbeid er også en av de største utfordringene og årsakene til at så mange har valgt å forlate Afghanistan.

INNHold

1. Innledning	6
2. Bakgrunn	7
2.1 Anslag over antallet sikher og hinduer	8
2.2 Sikhene og hinduene bor i byene Kabul, Jalalabad og Ghazni.....	8
2.3 Språk.....	9
3. Sosiale forhold	9
3.1 Praktisering av religion.....	9
3.1.1 Sikhenes og hinduenes religiøse samlingssteder – gurdwaraer og mandirer	10
3.2 Bosetting av sikher i gurdwaraene.....	11
3.3 Tilgang til arbeidsmarkedet	11
3.4 Tilgang til utdanning	12
3.1 Forholdet til storsamfunnet.....	12
4. Sikkerhetsmessige forhold.....	13
5. Oppsummering om narrativene	14
6. Migrasjon	15
7. Immigrasjonslovgivningen i India	16
7.1 Flyktninger og asylsøkere i India	16
7.2 Visum til India for afghanske sikher og hinduer	17
7.3 Registrering av afghanere etter ankomst i India	17
7.4 Langtidsvisum – Long Term Visa (LTV).....	18
7.4.1 Langtidsvisum gir rettigheter	18
7.5 Indisk statsborgerskapslovgivning: Hovedlov og tilleggslover	19
7.6 Tilleggsloven av 2019 gjelder for sikher og hinduer fra Afghanistan	20
7.6.1 Stor motstand mot tilleggsloven	21
7.6.2 Kort oppsummering av statsborgerskapsregelverket	21
8. Referanser	22

1. INNLEDNING

I september 2016 publiserte Landinfo en respons som belyste situasjonen for sikker og hinduer i Afghanistan (Landinfo 2016). Dette temanotatet presenterer oppdatert informasjon om de afghanske sikhene og hinduene.

Notatet gir innblikk i demografiske endringer siden 2016, i tillegg til nærmere informasjon om lokalisering, sosiale og sikkerhetsmessige forhold samt migrasjon. Notatet tar ikke sikte på å gi et fullstendig bilde av sikhenes og hinduenes situasjon, men er ment å belyse enkelte samfunnsmessige forhold av betydning for deres livssituasjon i Afghanistan. Det er lagt vekt på forhold som er av interesse for norsk utlendingsforvaltning.

På tross av at det er ulike religioner, har omstendighetene i Afghanistan ført til at afghanske sikker og hinduer blir omtalt som én gruppe. Dette er blant annet knyttet til religionenes opphav, og India omtales ofte som de afghanske sikhenes og hinduenes spirituelle hjemland. I dagens Afghanistan bor sikhene og hinduene ofte sammen, deltar i hverandres religiøse feiringer og gir hverandre trygghet og beskyttelse. Forholdene som beskrives i notatet er tilnærmet like for begge minoritetsgruppene. Dette støttes av kildemateriale som omhandler tematikken, og alle kildene omtaler afghanske sikker og hinduer som en felles gruppe.¹ Sikhene er i klart flertall og utgjør den store majoriteten av grupperingen. Notatet vil for enkelthets skyld i en del sammenhenger kun benytte betegnelsen sikker.

Informasjonen baseres på både skriftlige og muntlige kilder. De skriftlige kildene er i all hovedsak datert etter 2016. Informasjon av eldre dato enn 2016 som er inkludert, er vurdert som fortsatt relevant og gyldig.

De muntlige kildene er to renommerte representanter for det afghanske sikhesamfunnet, som Landinfo hadde samtaler med i Kabul i oktober 2019.

I flere tiår har sikhene og hinduene migrert i stort antall, både internt i Afghanistan og ut av landet. Internt har de to religiøse minoritetene forflyttet seg fra rurale til urbane strøk; fra landsbygda til provinshovedstadene og deretter videre til Kabul (TOLONews 2016; Saif 2019). En av årsakene til den interne forflytningen, er at sikhene og hinduene ønsker å bosette seg i miljøer med andre sikker og hinduer. I dag bor de hovedsakelig i urbane strøk – den store majoriteten i Kabul, men det bor også noen i Jalalabad og Ghazni by.

Begge sikhrepresentantene som Landinfo har hatt samtaler med, er bosatt i Kabul. Av den grunn er informasjonen om sikhenes situasjon i all hovedsak knyttet til forhold i Kabul, noe som kan innebære at særskilte forhold utenfor Kabul kan ha blitt underkommunisert. Informasjon om forholdene for sikhene og hinduene i Jalalabad og Ghazni by er generelt mindre tilgjengelig.

De muntlige kildene er anonymiserte. Det ville ha vært hensiktsmessig å innhente førstehåndsinformasjon fra flere primærkilder, men dette lot seg ikke gjøre.

¹ Se eksempelvis UK Home Office (2019), U.S. Department of State (2019) og UNHCR (2018).

2. BAKGRUNN

Historisk har Afghanistan hatt en større flerreligiøs befolkning enn i dag. For rundt 40 år siden lå estimatene på om lag 50 000 sikh- og hindu-familier i landet (Moylan 2016). Før kommunistregimet falt i 1992, var det rundt 220 000 sikher og hinduer i Afghanistan, ifølge daværende leder for det nasjonale rådet for hinduer og sikher, Avtar Singh (som vist til i Shalizi 2016).

En betydelig andel av afghanske sikher og hinduer reiste fra landet allerede under borgerkrigen i perioden 1989-1996. I denne perioden konfiskerte blant annet lokale kommandanter boliger og eiendommer fra sikher. Muslimer ble frarådet å gjøre forretninger med sikher (Moylan 2016).

Både sikher, men også andre ikke-muslimer, forlot Afghanistan under Taliban-styret i perioden 1996-2001. Livet under Taliban-styret beskrives som vanskelig for sikhene. Som religiøs minoritet, var de blant annet pålagt å betale *jizya* – en «religiøs» skatt, samt å identifisere seg offentlig ved bære et gult merke på brystet og markere hjemmene og forretningene sine med gule flagg. Sikhene skulle ikke ha forbindelser til det muslimske samfunnet (sikhrepresentant A, møte Kabul 2019; Moylan 2016).

Taliban tillot sikhene å utføre daglige bønner i sine forsamlingshus – *gurdwaraene* – såfremt de ikke kunne høres fra gaten. Det var ikke uvanlig at talibanere trakasserte eller banket opp sikher (Moylan 2016).

Etter Taliban-regimets fall i 2001, har et utall nye lover og reguleringer blitt vedtatt i Afghanistan. Det afghanske lovverket er en kombinasjon av islamsk, tradisjonell og statlig nedfelt lov, men rettssystemet skal også ivareta landets internasjonale forpliktelser (Landinfo 2019, s. 10).

Den afghanske grunnloven fra 2004 fastslår at Afghanistan er en islamsk republikk. Samtidig skal loven beskytte personer med en annen religion enn islam, idet artikkel 2 i loven stadfester at:

The sacred religion of Islam shall be the religion of the Islamic Republic of Afghanistan. Followers of other faiths shall be free within the bounds of law in the exercise and performance of their religious rights (Constitution of Afghanistan 2004, Art. 2).

Flere sikher og hinduer oppfatter allikevel afghansk rettsvesen og lovverk som diskriminerende, der en systematisk skjevhet mot ikke-islamske religioner er innskrevet i både Grunnloven og annet lovverk (Shayegan, Frough & Sadat 2019, s. 9; Shayan & Ammaar 2016). En sikh eller hindu kan eksempelvis ikke bli president i landet. Grunnloven stadfester også et prinsipp om at islamsk lov (sharia) gjelder for de forholdene som Grunnloven eller annen lovgivning ikke regulerer.

Ett sete i parlamentets underhus er reservert, gjennom et presidentdekret, for en sikh- eller hindu-representant (U.S. Department of State 2019, s. 7).²

² Ved parlamentsvalget i 2019 ble Narinder Singh Khalsa valgt inn i parlamentet, registrert med 303 stemmer (Kumar 2018; Adili 2019).

2.1 ANSLAG OVER ANTALLET SIKHER OG HINDUER

Det foreligger ikke offisielle tall over fordelingen av de ulike religiøse gruppene i Afghanistan. De fleste anslag indikerer at nærmere 100 prosent av befolkningen er muslimer, hvorav sunnimuslimer utgjør mellom 85-90 prosent og sjiamuslimer mellom 10-15 prosent (U.S. Department of State 2019, s. 3).

Den resterende befolkningen anslås til mindre enn 0,3 prosent, og består av hinduer, sikher, bahaier og kristne (U.S. Department of State 2019, s. 3). Det foreligger ingen offisielle anslag over grupperingen «sikher eller hinduer» i Afghanistan.

I sin årlige rapportering, viser U.S. Department of State (2019, s. 3) til lokale sikh- og hinduledere, som opplyser at det skal være rundt 700 sikher og hinduer, som utgjør omtrent 245 familier, i Afghanistan. Dette representerer en nedgang fra 2017 da anslagene var 1300 individer. Parlamentsmedlem Narinder Singh Khalsa anslo i februar 2019 (som vist til i UK Home Office 2019, s. 11) et noe høyere antall på om lag 1000 personer, rundt 220 familier.

Ved parlamentsvalget i oktober 2018 var det registrert 759 stemmeberettigede sikher og hinduer i Kabul (Adili 2018).

De to sikhrepresentantene som Landinfo har hatt samtaler med, oppgav også ulike anslag over antall sikher og hinduer. Det laveste anslaget som ble gitt, var på 550 individer (sikhrepresentant A, møte Kabul 2019), mens det høyeste var på 1700 individer (sikhrepresentant B, møte Kabul 2019).

Ifølge sikhrepresentanten (B, møte Kabul 2019) med det høyeste anslaget, teller hinduene rundt 200 personer, mens de resterende er sikher.

Det finnes med andre ord ikke nøyaktig statistikk over antall sikher og hinduer landet. Etter en totalvurdering av tilgjengelige informasjon, mener Landinfo at de mest representative anslagene tilsier et antall på mellom 550 og 700 sikher og hinduer. Selv om ingen kilder kjenner det nøyaktige antallet, er det imidlertid klart at antallet synker for hvert år.³ Mer informasjon om dette følger i kapittel 6 om migrasjon.

2.2 SIKHENE OG HINDUENE BOR I BYENE KABUL, JALALABAD OG GHAZNI

Det store flertallet av sikher og hinduer bor i dag i Kabul. Men det er også familier som bor i Jalalabad i Nangarhar-provinsen og Ghazni by i Ghazni-provinsen (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2019).

Det er svært vanskelig å finne informasjon som sier noe om hvor mange sikher og hinduer som bor hvor. De to sikhrepresentantenes anslag er ikke helt sammenliknbare, da representant A oppgav antall familier mens representant B snakket om individer. Dette til tross, ifølge den ene sikhrepresentanten bor det femti familier i Kabul, femten familier i Jalalabad,⁴ tre familier i Ghazni og to familier i Herat by. I tillegg er det enkelte sikher som kommer fra Herat by som fortsatt har butikker der, men som bor i

³ Da Landinfo publiserte responsen om afghanske sikher i 2016, opplyste U.S. Department of State (2016) at det var rundt 343 sikh- og hindufamilier i Afghanistan, hvilket utgjorde 2000 individer. Med utgangspunkt i høyeste anslag oppgitt i 2019 på 1700 personer, tilsier dette en nedgang på 15 prosent fra 2016 til 2019. Med utgangspunkt i laveste anslag oppgitt i 2019 på 700 personer, har det vært en nedgang på 65 prosent fra 2016 til 2019.

⁴ I 2014 skal det ha vært 160 sikhfamilier i Jalalabad (Najibullah 2014).

Kabul og reiser frem og tilbake for på passe eiendommen sin i Herat by (sikhrepresentant A, møte Kabul 2019).

Ifølge den andre sikhrepresentanten bor det 700 personer i Kabul, 2-300 personer i Jalalabad, 100 personer i Ghazni og 1 familie og 10 personer i Kandahar (sikhrepresentant B, møte Kabul 2019).

Ifølge den årlige rapporten til U.S. Department of State (2019, s. 4) er det også enkelte sikher og hinduer som bor i provinsene Paktia, Kunduz og Helmand. Når det gjelder Helmand, skal de to sikhene som har bodd i provinshovedstaden Laskhar nå ha forlatt provinsen (Marty 2018; analytiker, møte Kabul 2019). Det finnes også noe informasjon om ti familier i Baghlan-provinsen (Mohammadi 2017).

2.3 SPRÅK

Sikhenes morsmål er *hindko* eller punjabi, ifølge to representanter for sikh-samfunnet (A; B, møte Kabul 2019). Hindko ble forklart som en dialekt av punjabi. Afghanske sikher vil forstå og kunne ha samtaler med personer som kommer fra Punjabi, India.

Alle afghanske sikher snakker enten dari eller pastho, og mange snakker begge deler (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2019).

Undervisningsspråket ved skolene for afghanske sikhbarn er dari og pastho.

3. SOSIALE FORHOLD

I en undersøkelse fra 2018/19, fremgikk at de største utfordringene som sikh- og hindusamfunnet i Afghanistan erfarte å stå ovenfor, er arbeidsledighet, mangel på skolegang, sikkerhetssituasjonen samt usikkerhet knyttet til konflikten i Afghanistan. (Shayegan, Frough & Sadat 2019, s. 2). Samtalene som Landinfo har hatt med sikhrepresentanter i Kabul i oktober 2019, viste samstemmighet med undersøkelsens funn.

Nedenfor følger informasjon om enkelte sosiale og samfunnsmessige forhold for sikher og hinduer som gir et innblikk i deres livssituasjon i Afghanistan.

3.1 PRAKTISERING AV RELIGION

Sikhene og hinduene forteller at de kan praktisere sin religion i offentligheten (U.S. Department of State 2019, s. 2).

Et problematisk forhold som imidlertid fremheves av sikh-samfunnet selv, er knyttet til ritualet med å kremere sine døde. Sikhene eier et område kalt Qalacha, i utkanten av Kabul, hvor kremeringene gjennomføres. Naboer klager på lukt fordi de døde blir brent (Shalizi 2016). Muslimske afghanere som bor i nærheten av stedet, kan komme med reaksjoner i forbindelse med kremeringsseremonien (sikhrepresentant A, møte Kabul 2019; U.S. Department of State 2019, s. 3).

Afghansk politi gir sikh-samfunnet beskyttelse ved seremoniene (U.S. Department of State 2019, s. 9). Begge sikhrepresentantene uttrykte til Landinfo (A; B, møte Kabul 2019) at politiet er svært hjelpeløse; ved dødsfall holder de kremeringsområdet trygt så lenge det er nødvendig for gjennomføring av seremonien.

Sikhsamfunnet og afghanske myndigheter skal være enige om at sikhene skal begynne å benytte en kremeringsmaskin i fremtiden, men denne er så langt ikke på plass (sikhrepresentant A, møte Kabul 2019).

3.1.1 Sikhenes og hinduenes religiøse samlingssteder – gurdwaraer og mandirer

Tidligere skal det ha vært i underkant av 70 gurdwaraer (sikhenes samlingssted) og *mandirer* (hindutempel) i Afghanistan (sikhrepresentant A, møte Kabul 2019; U.S. Department of State 2019, s. 16). Kildene gir ulik informasjon om hvor mange gurdwaraer og mandirer som finnes og er i bruk i Afghanistan og Kabul i dag.⁵ Etter en totalvurdering av tilgjengelig informasjon om antall, anser Landinfo informasjonen nedenfor som mest pålitelig. Årsaken er blant annet at Landinfo har fått bekreftet fra to ulike kilder at disse gurdwaraene fortsatt er aktive.

Det er mellom fem og syv ulike gurdwaraer i bruk i Kabul per oktober 2019, ifølge sikhrepresentantene Landinfo har konferert med:

- *Gurdwara Sing Sabha*, som ligger i Karte Parwan-området i Kabul (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2019). Gurdwaraen er det største i byen, og majoriteten av sikhene bor nettopp i Karte Parwan-området. Gurdwaraen skal ha kapasitet til å huse opptil 10-12 familier. I tillegg kan en stor hall og gårds plass benyttes til å sette opp telt med kapasitet til å huse ytterligere 30-40 familier (UK Home Office 2017, s. 31-34).
- *Baba Sri Chand Gurdwara*, som ligger i Shor Bazar-området (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2019). Gurdwaraen skal ikke ha kapasitet til å huse flere enn rundt fem familier, men kan ha opptil ti personer på midlertidig overnatting (UK Home Office 2017, s. 31-34).
- *Guru Har Rai Gurdwara*, som ligger i Shor Bazar-området (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2019). Gurdwaraen skal ha kapasitet til å romme rundt 50 personer midlertidig (UK Home Office 2017, s. 31-34).
- *Baba Nanak Gurdwara*, som ligger på Maiwand Avenue, er i bruk ifølge sikhrepresentant B. Representant A (møte Kabul 2019) mente derimot at denne gurdwaraen ikke lenger er aktiv. Ifølge informasjon innhentet av UK Home Office (2017, s. 31-34) er gurdwaraen ikke i bruk som tempel, men enkelte familier bor her midlertidig når de ikke har funnet husrom i andre gurdwaraer i byen.
- *Khalsa Gurdwara*, som ligger i Shor Bazar (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2019). Tidligere fungerte denne som skole, men familier har også bodd her (UK Home Office 2017, s. 31-34).
- *Mansa Singh Gurdwara*, som ligger nær Khalsa gurdwara (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2019; UK Home Office 2017, s. 31-34).
- *Pandit Gurdwara*, som ligger i Shor Bazar-området (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2019; UK Home Office 2017, s. 31-34).

⁵ U.S. Department of State (2019, s. 16) opplyser at det er tolv gurdwaraer og fire mandirer, mens andre hevder at det kun er to gurdwaraer i Kabul som fungerer (Malhotra 2019).

Det er fire mandirer i Kabul, ifølge informasjon innhentet av UK Home Office (2017, s. 12, 32; 2019, s. 36). De to førstnevnte av disse skal være aktive, mens det er uklart om de to sistnevnte fortsatt er i bruk:

- *Baba Har Sri Nath Mandir*, som ligger i Mandawi-området av Kabul. En vakt med familie bor i templet som har kapasitet til å huse to-tre familier samtidig.
- *Asmayee (Asmaii) Darga*, som ligger på Asmaii Avenue i Kabul. Her bor det en familie permanent, med kapasitet til å hus 13-14 familier samtidig.
- *Bhairo Mandir*, som ligger i Shor Bazar.
- *Baba Jothi Sorup Mandir*, som ligger i Shor Bazar.

I Jalalabad skal det være to aktive gurdwaraer, mens i Ghazni by er tre gurdwaraer og én mandir i bruk (sikhrepresentant A, møte Kabul 2019). En av gurdwaraene i Jalalabad har navnet *Chhota Saheb Patshahi* (Dixit 2019).

3.2 BOSETTING AV SIKHER I GURDWARAENE

Den store majoriteten sikher bor i gurdwaraene, anslagsvis minst 80 prosent av befolkningen (sikhrepresentant B, møte Kabul 2019). Slik er det både i Kabul, Jalalabad og Ghazni (sikhrepresentant A, møte Kabul 2019). Det er veldig få sikhfamilier som bor i egne boliger utenfor gurdwaraene. Det er kun de bedrestilte som gjør det, eksempelvis den ene sikhrepresentanten Landinfo har møtt.

Det er i all hovedsak to grunner til at flertallet av sikhene bor i gurdwaraene. Den ene grunnen er knyttet til opplevelsen av sikkerhet. Siden de bor sammen i gurdwaraene, gir kollektivet den enkelte en følelse av trygghet og samhörighet. Den andre årsaken er av økonomisk karakter. De fleste sikher er ikke i en økonomisk posisjon der de har råd til å kjøpe og eie egen bolig, eller til å leve i separate husholdninger (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2019).

Enkelte har sendt familien sin ut av landet. Dette er ofte menn som da fortsetter å bo alene i gurdwaraen og som forsøker å passe på familiens forretninger og/eller eiendom utenfor gurdwaraen. Det er også eksempler på at sikher som har fått hjemmene/eiendommene sine ulovlig okkupert av andre, ikke har annet valg enn å bo i gurdwaraen (Moylan 2016).

3.3 TILGANG TIL ARBEIDSMARKEDET

De fleste sikhene er private næringsdrivende. De eier små butikker, som regel innenfor ayurvedisk⁶ urtemedisin og homeopati. Sikhene har lang tradisjon og er kjent i Afghanistan for sine butikker med salg av urtemedisin (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2019).

Det fremgår av en undersøkelse gjennomført i 2018/19 at nesten 90 prosent hadde butikkdrift som viktigste inntektskilde, enten som eier eller som arbeidstaker (Shayegan, Frough & Sadat 2019, s. 4).

⁶ Ayurveda og ayurvedisk medisin kan dateres tilbake til vedisk tid i India (rundt 1500-500 f. Kr) og er tradisjonell medisin basert på indisk og hinduistisk filosofi. Ayurvedisk medisin er en del av det offisielle helsesystemet i India og Sri Lanka.

Enkelte, men et lavt antall, har arbeid innenfor det offentlige (sikhrepresentant A, møte Kabul 2019; U.S. Department of State 2019, s. 1, 11).

Ledere innen sikhsamfunnet (som vist til i U.S. Department of State 2019, s. 17) mener at analfabetisme bidrar til å hindre sikhenes innpass på arbeidsmarkedet. Rundt en fjerdedel av respondentene i den tidligere nevnte undersøkelsen uttrykte at de hadde problemer med å kjøpe mat på grunn av manglende arbeid og dårlig økonomi (Shayegan, Frough & Sadat 2019, s. 3).

Manglende arbeid og sysselsettingsmuligheter er en av hovedårsakene til migrasjon (U.S. Department of State 2019, s. 17). Mer informasjon om dette følger under kapittelet om migrasjon.

3.4 TILGANG TIL UTDANNING

Mange sikher ønsker ikke, som tidligere nevnt, å sende barna sine på skoler med muslimske barn på grunn av trakassering og dårlig behandling (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2019).

Antall sikhelever er svært lavt. I utgangspunktet er antall elever for lavt til å ha egne skoler, men det afghanske utdanningsdepartementet har gjort et unntak og tillatt dette. Årsaken er departementets politikk om positiv diskriminering, ifølge sikhrepresentant A (møte Kabul 2019).

Det er to offentlige skoler i Afghanistan hvor det kun går sikher og hinduer. Den ene skolen ligger i bydelen Shor Bazar i Kabul, den andre skolen er i Jalalabad og ble bygget av den svenske afghanistankomiteen (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2019). Tidligere var det egne skoler for sikher i Helmand og Ghazni, med disse er lagt ned på grunn av for få elever.

Afghanske myndigheter dekker ansattes lønn, undervisningsmaterieell og vedlikehold, på lik linje med andre offentlige skoler. Med unntak av religion, definerer myndighetene hva som er pensum. Det er ikke undervisning i islam, men elevene får undervisning i sikhisme. Sikhsamfunnet tilsetter selv lærere for religionsfaget, og myndighetene betaler lærernes lønn (sikhrepresentant A, møte 2019).

Undervisningsspråket er dari ved skolen i Kabul, mens det undervises på pastho ved skolen i Jalalabad (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2019). Ifølge parlamentsmedlem Narinder Singh Khalsa (som vist til i UK Home Office 2019, s. 30) skal det også være undervisning på engelsk.

Enkelte sikher foretrekker å sende barna sine på privatskoler. Det er imidlertid et fåtall som har god nok økonomi til å betale kostnadene ved å gå på privatskole (sikhrepresentant B, møte Kabul 2019).

3.1 FORHOLDET TIL STORSAMFUNNET

Det fremgår av en undersøkelse gjennomført i 2018/19, at flere som deltok i undersøkelsen hadde personlige opplevelser med å bli diskriminert i offentligheten. De fleste hendelsene var knyttet til skolegang (Shayegan, Frough & Sadat 2019, s. 73-74).

Begge sikhrepresentantene Landinfo hadde møte med, trakk også frem at sikhene ikke ønsket å sende barna sine på ordinære offentlige skoler fordi barna ble trakassert av de andre elevene. Dette fremkommer også i U.S. Department of States sin årlige rapport

(2019, s. 17). Sikh-gutter ble særlig ertet på grunn av uklipt hår – kes (sikhrepresentant A, møte Kabul 2019).

Sikher og hinduer rapporterer om trakassering fra muslimer, ifølge U.S. Department of State (2019, s. 15-16). Kilden gir ingen eksempler eller beskrivelser av trakasseringen, utover å si at dette inkluderer verbal trakassering. Hinduer skal ha meldt om færre trakasseringssaker, fordi de ikke er like synlige som sikhene i det offentlige bildet. Det har vært en nedgang i meldte saker sammenliknet med tidligere, og sikh- og hindusamfunnet forklarte dette ved å vise til nedgangen i antall sikher og hinduer i landet.

Sikh- og hindusamfunnet (som vist til i U.S. Department of State 2019, s. 17) mener de bevisst fornærmes av lokalsamfunnet fordi et stort antall slaktere selger storfekjøtt i nærheten av gurdwaraene, og det er en kjent sak at sikher og hinduer ikke spiser storfekjøtt av religiøse årsaker. Det blir også meldt at personer i gurdwaraenes nabolag kaster søppelet sitt på tempelområdet. Det er meldt inn klage til politiet og lokale imamer, uten at det er blitt igangsatt tiltak.

Sikhsamfunnet skal, ifølge samme kilde, unngå rettslig behandling av tvister grunnet frykt for gjengjeldelse. I stedet forsøker sikhene å løse tvister ved hjelp av tradisjonelle konfliktløsningsmekanismer (U.S. Department of State 2019, s. 1).

Tidligere har afghansk media meldt om lokale muslimske ledere som har tvunget unge sikher til å faste gjennom ramadan. Dette har ikke skjedd i løpet av 2018, ifølge U.S. Department of State (2019, s. 16).

Det finnes imidlertid også andre historier. Til tross for at sikher forteller om opplevelser med diskriminering, hevdet begge sikhrepresentantene som Landinfo møtte, at sikhsamfunnet i Afghanistan har gode relasjoner til storsamfunnet – både til den jevne afghaner i lokalsamfunnet og til afghanske myndigheter (A; B, møter Kabul 2019). Ifølge kildene lever sikhene og muslimene side om side i ulike lokalsamfunn og det er interaksjon i dagliglivet. Ved festivaler og merkedager deltar de muslimske naboene i feiringene. Kildene understrekte også, som allerede nevnt, det gode forholdet til afghansk politi og de roste politiet for deres arbeid.

4. SIKKERHETSMESSIGE FORHOLD

Den ene sikhrepresentanten fremhevet sikkerhet som en av hovedutfordringene for sikhene og hinduene. Selv om sikhene støtter fredssamtaler med Taliban, har sikhene ambivalente følelser overfor Taliban, og årsaken er selvsagt å finne i historien om sikhenes livssituasjon under Taliban-regimet (sikhrepresentant A, møte Kabul 2019).

Den andre sikhrepresentanten (B, møte Kabul 2019) mente at sikhene ikke hadde noen spesielle sikkerhetsutfordringer grunnet sin religiøse tilknytning, og mente at det er arbeidsløshet som er den største utfordringen for sikhmiljøet.

Nedenfor følger en gjennomgang av rapporterte situasjoner og hendelser knyttet til sikkerhetsmessige forhold.

I juli 2018 ble sikhsamfunnet utsatt for et selvmordsangrep, flere i lederskapet ble rammet og minst 19 personer ble drept og 10 såret (Ghazni & Mashal 2018). Med

utgangspunkt i et totalantall på rundt 700 individer, tilsier dette at nesten tre prosent av befolkningen ble drept i kun ett angrep, der selvsagt enda flere ble rammet personlig som pårørende. Islamic State Khorasan Province (ISKP) påtok seg ansvaret for angrepet (Wheaton 2018). ISKP publiserte en uttalelse der de skrev at de hadde angrepet en gruppe «polyteister» (AP 2018).

Det har ikke vært noen profilerte angrep fra opprørsgrupperinger mot spesifikke sikh- eller hindumål verken før eller etter selvmordsangrepet i juli 2018. Det er heller ikke rapportert om noen sikkerhetshendelser i Kabul (sikhrepresentant A, møte Kabul 2019).

Den ene sikhrepresentanten (A, møte Kabul 2019) fortalte at sikhmiljøet utenfor Kabul hadde mottatt trusler fra både Taliban og ISKP. Kilden viste til krav om betaling av jizya, den tidligere nevnte religiøse skatten som betales av ikke-muslimer i et muslimsk samfunn i henhold til sharia. I juli 2018 skal angivelig ISKP ha utstedt et trusselbrev mot sikhene og hinduene om å betale jizya eller å tåle konsekvensene av å ikke betale (Current Trigger 2018). I Ghazni by skal de ha blitt krevd skatt av Taliban (Shayegan, Frough & Sadat 2019, s. 4). Landinfo mener det fremstår som høyst uklart om skatteinnkrevingen i Ghazni var knyttet til det å være sikh i seg selv, siden Taliban angivelig skal ha krevd skatt av alle innbyggerne i enkelte områder av byen.

Utover det nevnte, er Landinfo ikke kjent med andre situasjoner som involverer opprørsgrupperinger og sikhene/hinduene.

I mars 2019 ble en ung sikh kidnappet og senere funnet drept. Årsaken til drapet er ukjent (sikhrepresentant A, møte Kabul 2019). Politiet har opplyst å ha arrestert to personer. Hendelsen har blitt beskrevet (som vist i Shayan, Seend & Siddique 2019) som sjokkerende for sikhmiljøet. Selv om hendelsen ikke blir omtalt eller ansett som et angrep mot sikhene per se, blir slike hendelser trukket frem for å forklare årsaken til at sikhene føler seg utsatt. Den tidligere nevnte undersøkelsen fra 2018/19 slår fast at sikhene lever med en følelse av utrygghet og usikkerhet (Shayegan, Frough & Sadat 2019, s. 2).

En av representantene for sikh-samfunnet (A, møte Kabul 2019) opplyste til Landinfo at kilden selv ble personlig truet. Kildens vurdering var imidlertid at truslene sannsynligvis var knyttet til kildens politiske aktivitet og posisjon og ikke til det å være sikh i seg selv.

5. OPPSUMMERING OM NARRATIVENE

Gjennom samtale med sikhrepresentantene opplevde Landinfo å bli fortalt tilsynelatende to fortellinger, der to ulike virkeligheter eller narrativer om sikhenes situasjon ble beskrevet. Den ene handlet om utrygghet, trakassering og diskriminering, mens den andre handlet om det gode forholdet mellom sikhminoriteten, storsamfunnet og afghanske myndigheter. Det er et gap mellom beretningene; fra det at sikhene skal ha et godt forhold til lokalsamfunnet, til at de ikke ønsker at deres barn skal gå på ordinær skole på grunn av trakassering fra muslimske elever. Når det gjelder myndighetenes innstilling, har sikhene som tidligere nevnt – til tross av et for lavt elevantal – fått godkjenning til å drive egne skoler.

Informasjon innhentet fra de muntlige kildene korresponderer med informasjon i skriftlige kilder, som i britiske myndigheters rapport om sikher og hinduer i Afghanistan fra 2019.⁷ Der fremkommer det også at kildene formidlet flere fortellinger samtidig.

Fortellingene i kildematerialet som foreligger kan til dels oppleves som motstridende. Men dette er subjektive fremstillinger som formidles, og folks virkeligheter, opplevelser og tolkninger kan være sammensatt. Beretningene er ikke nødvendigvis motstridende, men heller parallelle. Dette er et uttrykk for den store usikkerheten afghanske sikher opplever knyttet til deres livsbetingelser og fremtid i Afghanistan. Beretningene beskriver en komplisert livssituasjon. Dette er marginalisert gruppe, en svært liten religiøs minoritet, i et kollektivistisk land hvor islam er så dypt forankret, der nettverk er avgjørende for både sikkerhet, beskyttelse, forsørgelse og ivaretagelse.

Alt som skjer, blir tolket inn i denne konteksten. Landinfo mener at man også må ta høyde for at sikher og hinduer – om de snakker med media, andre lands myndigheter eller Landinfo – både kan over- og underkommunisere ulike forhold og vanskeligheter med både lokalsamfunnet og afghanske myndigheter, eller motsatt, at de kan over- og underkommunisere det gode forholdet. Årsaken kan være sammensatt, det kan blant annet være frykt for at negativ omtale av storsamfunnet potensielt kan få konsekvenser for egen sikkerhet eller sikh-samfunnet som helhet. Og igjen omvendt; dersom de ikke understreker sine vanskeligheter og snakker om livsbetingelsene for gruppen, vil ingen – verken afghanske myndigheter, lokalsamfunnet eller internasjonale – ha fokus på å støtte og hjelpe.

6. MIGRASJON

Sikhene og hinduene har fortsatt å migrere fra Afghanistan de siste årene. De fleste reiser til India eller vestlige land (U.S. Department of State 2019, s. 3, 17).

Mange sikher er fattige, og er ikke i en slik økonomisk posisjon at de kan betale kostnadene ved migrasjon (Kumar 2018). Sikhene som har blitt værende i Afghanistan, er de med dårligst økonomi (sikhrepresentant B, møte Kabul 2019).

Samtidig er det nettopp fattigdom og manglede arbeid som er pådrivere for migrasjonen (sikhrepresentant B, møte Kabul 2019; ledere innen sikh-samfunnet, som vist til i U.S. Department of State 2019, s. 17). De samme kildene antar at sikhene og hinduenes migrasjon vil fortsette så lenge de økonomiske forholdene forverres og sikkerhetssituasjonen i Afghanistan fortsetter å være vanskelig og usikker.

Selv-mordsangrepet i Jalalabad juli 2018 medførte også økt migrasjon. Det var særlig familier i Nangarhar og Ghazni som reiste etter angrepet (sikhrepresentant A, møte Kabul oktober 2019). I kjølvannet av angrepet, i perioden mellom juli og november 2018, skal så mange som 50 familier ha forlatt Afghanistan (Shayegan, Frough & Sadat 2019, s. 58). Lokale sikh- og hinduledere (som vist til i U.S. Department of State

⁷ Eksempelvis se s. 23 i rapporten fra UK Home Office (2019).

2019, s. 17) har anslått at mellom 500 til 600 sikher og hinduer forlot landet i løpet av 2018.⁸

Det skal være en enkel og grei prosedyre for sikher å få utstedt pass, såfremt de har underlagsdokumentasjon som tazkera. Ofte blir pass utstedt i løpet av en dag (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2019).

Alle afghanske sikher har tazkera. Dersom det skulle finnes unntak, vil det med all sannsynlighet omhandle kvinner som ikke har hatt behov for tazkera tidligere. Den store migreringen innad i sikhmiljøet er del av årsaken til at alle sikhene har ID-dokumenter (sikhrepresentant A, møte Kabul 2019).

7. IMMIGRASJONSLOVGIVNINGEN I INDIA

Den indiske statsborgerskapsloven av 1955 stadfester at alle som ikke er borgere av India og som har ankommet India uten visum, er illegale innvandrere (Citizenship Act 1955, art. 2).

I utgangspunktet kan altså ikke illegale migranter oppnå indisk statsborgerskap, men en tilleggslov vedtatt i 2019 åpner for dette dersom vedkommende har religiøs minoritetsbakgrunn fra Afghanistan, Bangladesh og Pakistan. Tilleggsloven omtales ytterligere under punkt 6.6.

Lovverket som ytterligere regulerer utlendingers tilgang til og opphold i India er blant annet passloven (Passport (Entry into India) Act 1920), utlendingsloven (Foreigners Act, 1946) og loven om registrering av utlendinger (Registration of Foreigners Act 1939) (Bureau of Immigration u.å.a).

Det foreligger ikke nøyaktig eller offentlig statistikk på hvor mange afghanere som befinner seg i India. Anslag som oppgis i nyhetsartikler og som det vises til i ulike publikasjoner, er ofte ikke oppdaterte, og gir som regel lite eller ingen informasjon om oppholdsgrunnlag, status eller hvorvidt de er registrerte hos FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).⁹ Det er likeledes stor usikkert om hvor mange afghanere som oppholder seg i landet ulovlig (4 Mi 2017, s. 1).

7.1 FLYKTNINGER OG ASYLSØKERE I INDIA

India har ikke signert Flyktningkonvensjonen av 1951 eller tilleggsprotokollen av 1967. Landet har heller ingen nasjonal flyktning- og asyllovgivning. Selv om India ikke har signert flyktningkonvensjonen, har India registrert og gitt direkte assistanse

⁸ Det er flere organisasjoner som arbeider med å hjelpe sikhene til å migrere, blant annet organiserte en canadisk organisasjon i 2014 at flere sikh- og hindufamilier dro fra Helmand til India (Canindia 2019). Angrepet i Jalalabad førte til at sikhorganisasjoner og privatpersoner over hele verden mobiliserte for å hjelpe sikher og hinduer til å reise fra Afghanistan. I Canada ble det startet et arbeid med å godkjenne privat sponsorering av sikher og hinduer i Afghanistan for å bli godkjent som flyktninger i Canada (Singh 2018). Slik Landinfo forstår informasjonen, har familiene vært i India mens de har ventet på å få godkjent innreisettillatelse til Canada. I mars 2019 reiste de to første familiene fra Afghanistan, av i alt 65 sikh- og hindufamilier, til Canada. Alle skal etter det opplyste komme fra de mest konfliktfylte områdene, uten å spesifisere hvor, i Afghanistan (CBC 2019).

⁹ I 2013 skal det eksempelvis ha oppholdt seg om lag 5500 afghanske studenter i India (Das 2013).

til rundt 200 000 flyktninger fra Tibet og Sri Lanka (Field, Tiwari & Mookherjee 2017, s. 7; Syam 2019).

På grunn av manglende nasjonal lovgivning, har India gitt UNHCR mandat til å registrere flyktninger og fatte avgjørelser om flyktningstatus fra land som ikke grenser til India, herunder Afghanistan og Myanmar (Field, Tiwari & Mookherjee 2017, s. 7).

Per 31. juli 2019 hadde UNHCR registrert 15 509 afghanere i India (UNHCR 2019). Rundt 90 prosent av dem skal være sikher (Dixit 2019).

Det faktiske antallet afghanske flyktninger er trolig høyere, ifølge en studie fra 2017 om urbane flyktninger i Delhi. Motvilje blant mange afghanske sikher, hinduer og kristne til å bli registrert eller til å fornye flyktningekortene etter utløp bidrar til dette (Field, Tiwari & Mookherjee 2017, s. 8).¹⁰

7.2 VISUM TIL INDIA FOR AFGHANSKE SIKHER OG HINDUER

Alle utenlandske statsborgere som kommer til India, er som allerede nevnt pålagt å ha et gyldig reisedokument med gyldig indisk visum.

Det finnes mange typer visum til India.¹¹ Alle typer visum for afghanske borgere – uansett religiøs bakgrunn – er gratis. Gyldighetsperioden varierer i henhold til type visum (Embassy of India, Kabul, 2016).

Ifølge sikhrepresentantene Landinfo hadde samtaler med, er det enkelt for afghanske sikher og hinduer å få utstedt visum til India ved den indiske ambassaden i Kabul. De fleste søker et visum som varer i tre år (sikhrepresentant A; B, møter Kabul 2109).

7.3 REGISTRERING AV AFGHANERE ETTER ANKOMST I INDIA

Alle afghanere som har visum med gyldighetsperiode på mer enn 30 dager, må registrere seg innen 14 dager etter ankomst.¹² Enkelte afghanske borgere kan få utstedt visum med fritak fra å måtte registrere seg (Bureau of Immigration u.å.b). Personer under 12 år og over 65 år må ikke møte personlig til registrering, men kan benytte seg av stedfortreder med ID-papirer. Afghanere med gyldig visum for mindre enn 30 dager er unntatt fra registrering, forutsatt at de har oppgitt sin lokale adresse i India til den indiske ambassaden som utstedte visumet (Bureau of Immigration 2013).

Afghanere som skal registrere seg, må fremlegge følgende dokumentasjon:

- Pass.
- Skjema for midlertidig bostedstillatelse (Temporary Resident Permit) med bilder.

¹⁰ Studien viser til anekdotisk materiale som tyder på at motviljen til å bli registrert eller til å fornye flyktningebevisene etter utløp, delvis skyldes en oppfatning blant disse gruppene om at gjenbosetting til tredjeland kun er et alternativ for muslimske afghanere, og dernest en oppfatning om at UNHCR prioriterer muslimske afghanere når det gjelder gjenbosetting og assistanse (Field, Tiwari & Mookherjee 2017, s. 8).

¹¹ Visum kan eksempelvis være turistvisum, medisinsk visum, studentvisum eller forretningsvisum. Se den indiske ambassadens nettsider for mer informasjon.

¹² Regelverket for registrering varierer. Hovedregelen tilsier at dersom visum er utstedt med en gyldighetsperiode på mer enn 180 dager, er det påkrevd for alle utlendinger å registrere seg innen 14 dager etter ankomst i India (Government of India u.å.). Det er imidlertid særregler for enkelte nasjonaliteter, blant annet afghanere.

- Bevis på adresse (for eksempel kopi av hotellregistrering, utskrift av vann/elektrisitetsregning, bekreftelse med bilde fra husvert, brev fra sykehus) (Bureau of Immigration 2013).

Registreringen skjer hos Foreigners Regional Registration Officer (FRRO) eller Foreigner Registration Officer (FRO), avhengig av hvem som har jurisdiksjon over stedet der utlendingen skal bo (Bureau of Immigration u.å.b).

Når utlendingen registrerer seg, blir det utstedt en bostedstillatelse med gyldighetsperiode tilsvarende oppholdsperioden angitt i visumet (Bureau of Immigration u.å.b).

7.4 LANGTIDSVISUM – LONG TERM VISA (LTV)

Det er særregler for afghanske sikher og hinduer som søker om oppholdstillatelse/langtidsvisum i India (MHA 2017).¹³ Alle afghanske borgere med religiøs minoritetsbakgrunn som reiser til India med reisedokumenter og gyldig visum, kan søke om langtidsvisum i India (MHA u.å.d). Søknaden om langtidsvisum skal leveres digitalt.

Afghanske sikher og hinduer som ankommer India med korttidsvisum kan få innvilget forlengelse for en periode på seks måneder dersom de har søkt om langtidsvisum. De som allerede befinner seg i India på «stay visa/residential permit» kan også søke om langtidsvisum. Innenriksdepartementet kan innvilge langtidsvisum på fem år. Forlengelse av langtidsvisum utover dette, kan gis på to års basis etter egen søknad (MHA 2017).¹⁴

Indiske myndigheter gir adgang til at personer med status og dokumentasjon utstedt av UNHCR, kan søke om langtidsvisum (Long Term Visa/Stay Visa/Residential Permit) (Field, Tiwari & Mookherjee 2017, s. 13).

7.4.1 Langtidsvisum gir rettigheter

I 2016 gav innenriksdepartementet en instruks som gir nye rettigheter for hinduer, sikher, jainer, buddhister, kristne og parsere fra Afghanistan, Pakistan og Bangladesh som har gyldig langtidsvisum. Disse gruppene har nå blant annet rett til å få utstedt førerkort, opprette bankkonto, være selvstendig næringsdrivende og starte opp forretninger (MHA 2016).

Afghanske borgere i India med langtidsvisum kan søke om tillatelse til å oppholde seg maksimum 90 dager utenfor India (MHA 2017). FRRO/FRO kan innvilge innreisestillatelse eller returvisum til India for følgende formål (Landinfos oversettelse):

1. Å reise til Afghanistan én gang pr. kalenderår.
2. Å reise til et tredjeland (med unntak av Pakistan) én gang pr. kalenderår.

¹³ Det bemerkes at også borgere med religiøs minoritetsbakgrunn som hindu, sikh, buddhist, jain, parser og kristen fra Bangladesh og Pakistan også kan søke om LTV.

¹⁴ Forlengelse av langtidsvisum/oppholdstillatelse (Stay Visa/Residential Permit/Long Term Visa (LTV)) for afghanske borgere reguleres blant annet av departementsbrev nr. 25022/16/2004-F, datert 27.6.2014, 25022/212/2015-FV datert 22.09.2016 og 05.05.2017, samt 25022/212/2015-FV datert 17.07.2017 (MHA 2017; Government of India 2014).

Barn av afghanske borgere med langtidsvisum har rett til å skolegang og høyere utdanning på lik linje med andre utenlandske borgere med lovlig opphold i India (MHA 2017).

7.5 INDISK STATSBOGERSKAPSLOVGIVNING: HOVEDLOV OG TILLEGGSLOVER

Statsborgerskapsloven av 1955 regulerer hvem som kan oppnå indisk statsborgerskap og på hvilket grunnlag. Loven av 1955 er å anse som hovedloven – Principal Act. Det er også vedtatt en rekke tilleggslover – Amendments – i 1986, 1992, 2003, 2005, 2015 og 2019.

Man kan få innvilget indisk statsborgerskap på bakgrunn av fødsel, indisk avstamning, ekteskap med indisk borger eller gjennom naturalisering (MHA u.å.a).

Dokumentasjonskravet varierer etter grunnlaget for søknaden. Helt generelt er det krav om kopi av gyldig pass og kopi av gyldig oppholdstillatelse i India (dersom det søkes i India). Ulovlige migranter har som hovedregel ingen rett til å bli statsborgere. Loven definerer ulovlige migranter som utlendinger som ankommer India uten gyldige reisedokumenter, som pass og visum, eller som ankommer India med gyldige reisedokumenter, men som oppholder seg i landet utover perioden visumet tilsier.

Det er imidlertid unntak, regulert av tilleggsloven av 2019 som blir forklart nærmere under neste punkt (6.6).

Søkes det om statsborgerskap på grunnlag av indisk avstamning, må dette dokumenteres. Ved søknad om statsborgerskap på bakgrunn av ekteskap med indisk borger, er kravet syv års botid i India.

Statsborgerskap gjennom naturalisering forutsetter at personen har hatt lovlig opphold i India i minst 12 år. Følgende dokumenter må vedlegges søknaden (MHA u.å.b; u.å.c):

- Kopi av gyldig pass.
- Kopi av gyldig oppholdstillatelse i India.
- Kopi av depositum på 1500 Rs i bank.
- Affidavit fra søkeren.
- Affidavit fra to indiske borgere som bekrefter søkerens karakter, skrevet på angitt språk i søknaden.
- To språksertifikater som bekrefter søkerens kunnskap i minst ett av de indiske språkene nevnt i Grunnloven.
- To nyhetskunngjøringer som stadfester søkeren intensjon om å søke statsborgerskap. Disse må være skrevet på språket brukt i søknadsskjemaet, være publisert i distriktet søkeren bor i, være fra to ulike aviser eller ha ulik dato.

Tradisjonelt har det vært vanskelig for afghanske borgere å få indisk statsborgerskap. Det er ikke helt klart hvor mange afghanere som har blitt indiske statsborgere de siste årene.

I treårsperioden 2016-2018 fikk 391 afghanere indisk statsborgerskap. I 2019 (per 6. desember) fikk 40 personer innvilget statsborgerskap (MHA 2019). India Today (2019) siterte imidlertid en tjenestemann i innenriksdepartementet, som hevdet at 912

personer fra Afghanistan hadde blitt indiske borgere de siste seks årene, med andre ord i perioden 2014-2019.

I perioden fra juni 2014 til juni 2015 skal rundt 4300 hinduer og sikher fra Pakistan og Afghanistan ha fått indisk statsborgerskap, ifølge en artikkel i The Times of India. I tiårsperioden forut for dette, var antallet 1023 personer. Statsborgerskap til den store gruppen som ble innvilget i 2014-2015, kom etter et initiativ fra innenriksminister Rajnath Singh, som fulgte opp Bharatiya Janata Party (BJP) sin uttalte politikk om at India er et «naturlig hjem for forfulgte hinduer» [Landinfos oversettelse] (PTI 2014).

Uavhengig av antall afghanere som har fått indiske statsborgerskap, med statsminister Modis og hans hindunasjonalistiske regjering, har det skjedd en oppmykning i regelverket knyttet til rettigheter og tillatelser gjeldene enkelte religiøse minoriteter fra Afghanistan, Bangladesh og Pakistan.

Som følge av at statsborgerskapslovverket har hindret ulovlige migranter å oppnå statsborgerskap, fremmet regjeringen i 2016 en tilleggslov for å muliggjøre for sikher, hinduer, jainer, parsier, buddhister og kristne fra Afghanistan, Bangladesh og Pakistan – selv de som har vært ansett som ulovlige migranter – å få innvilget statsborgerskap. Tilleggsloven ble godkjent i første runde i parlamentets underhus, men ble stoppet i overhuset (NRK 2019). Lovforslaget ble igjen lagt fram for parlamentet høsten 2019.

7.6 TILLEGGSLOVEN AV 2019 GJELDER FOR SIKHER OG HINDUER FRA AFGHANISTAN

Tilleggsloven av 2019, Citizenship Amendment Act 2019 (CAA), ble vedtatt av overhuset i parlamentet den 11. desember 2019.

Tilleggsloven av 2019 gjelder for personer, også personer uten lovlig opphold, som tilhører en av de religiøse minoritetsgruppene hindu, sikh, buddhist jain, parser og kristne fra Afghanistan, Pakistan og Bangladesh.

Tilleggsloven gjelder for personer som ankom India «på eller forutfor den 31. desember 2014» [Landinfos oversettelse] (CAA 2019, art. 2).

For å få innvilget statsborgerskap, er det krav om oppholdstid i India (eller tjeneste/arbeid for indiske myndigheter). Loven tilsier en samlet oppholdstid på ikke mindre enn fem år. Dette står i motsetning til hovedloven, der statsborgerskap gjennom naturalisering krever en samlet oppholdstid i landet på ikke mindre enn elleve år (CAA 2019, art. 6).

Tilleggsloven er ikke gjeldende i etniske minoritetsområder («tribal areas») i delstatene Assam, Meghalaya, Mizoram eller Tripura (CAA 2019, art. 3).

For å muliggjøre statsborgerskap for personer uten lovlig opphold i India, har det også vært nødvendig å vedta nye tilleggsbestemmelser knyttet til passloven og utlendingsloven (Passport (Entry into India) Amendment Rules 2015 & Foreigners (Amendment) Order 2015).

Disse tilleggslovene har tidligere kun omfattet hinduer, sikher, jainer, buddhister, kristne og parsere fra nabolandene Pakistan og Bangladesh. Afghanske borgere ble først ble omfattet fra 18. juli 2016 (Passport (Entry into India) Amendment Rules 2016 & Foreigners (Amendment) Order 2016).

7.6.1 Stor motstand mot tilleggsloven

Det har vært stor motstand mot den nye tilleggsloven, og flere steder i India har det blitt arrangert massedemonstrasjoner.

Motstanden har flere årsaker. En av årsakene er at flere – deriblant FN – mener at tilleggsloven er diskriminerende siden muslimske migranter og muslimske minoriteter (eksempelvis rohingaer og amadiyyaer) ikke omfattes av loven (NRK 2019; Reuters 2019). Det hevdes at loven bryter med de sekulære prinsippene nedfelt i Grunnloven, og at den er i strid med Grunnlovens artikkel 14, der likhet for loven er nedfelt.

En annen årsak til motstanden er at mange mener tilleggsloven vil føre til massemigrasjon. Motstanden har vært spesielt sterk nordøst i India, blant annet i grenseområdene til Bangladesh (BBC 2019b).

7.6.2 Kort oppsummering av statsborgerskapsregelverket

Slik Landinfo forstår det indiske lovverket som regulerer statsborgerskap, gjelder tilleggsloven av 2019 for hinduer, sikher, jainer, buddhister, kristne og parsere fra Afghanistan (men også Bangladesh og Pakistan) som ankom India før 2015. For alle andre afghanske borgere, også sikher og hinduer, som har kommet til India etter 31. desember 2014, gjelder hovedloven og dens bestemmelser.

8. REFERANSER

Skriftlige kilder

- 4 Mi, dvs. Mixed Migration Monitoring Initiative (2017, oktober). *Monthly Migration Movements Afghan Displacement Summary Migration to India*. Genève: Mixed Migration Centre. Tilgjengelig fra <http://www.mixedmigration.org/wp-content/uploads/2018/05/ms-asia-1710.pdf> [lastet ned 9. desember 2019]
- Adili, A. Y. (2018, 23. oktober). Election Day Two: A first hand account of the trials and chaos of second-day voting. *Afghanistan Analysts Network*. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/election-day-two-a-first-hand-account-of-the-trials-and-chaos-of-second-day-voting/> [lastet ned 6. januar 2020]
- Adili, A. Y. (2019, 17. mai). The Results of Afghanistan's 2018 Parliamentary Elections: A new, but incomplete Wolesi Jirga. *Afghanistan Analysts Network*. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/the-results-of-afghanistans-2018-parliamentary-elections-a-new-but-incomplete-wolesi-jirga/> [lastet ned 6. januar 2020]
- AP, dvs. Associated Press (2018, 3. juli). Islamic State claims attack on Sikhs, Hindus in Afghanistan. *AP*. Tilgjengelig fra <https://apnews.com/8b67a2d8396b4901915ce42f7b0d56c1/Islamic-State-claims-attack-on-Sikhs-Hindus-in-Afghanistan> [lastet ned 10. januar 2020]
- BBC News (2019a, 18. desember). Citizenship Amendment Act: India top court to hear petitions in January. *BBC News*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-50832325> [lastet ned 18. desember 2019]
- BBC News (2019b, 11. desember). Citizenship Amendment Bill: India's new 'anti-Muslim' law explained. *BBC News*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-50670393> [lastet ned 12. desember 2019]
- Bureau of Immigration (u.å.a). *Regulation applicable to foreigners in India*. Delhi: Government of India. Tilgjengelig fra <http://boi.gov.in/sites/default/files/Regulations.pdf> [lastet ned 5. desember 2019]
- Bureau of Immigration (u.å.b). *General Instructions for Registration by the Foreigners*. Delhi: Government of India Tilgjengelig fra http://boi.gov.in/sites/default/files/ForeigD-FRRO_version223.6.11.pdf [lastet ned 5. desember 2019]
- Bureau of Immigration (sist oppdatert 4. juli 2013). *Afghan Nationals. Registration*. Delhi: Government of India. Tilgjengelig fra <http://boi.gov.in/content/registration-1> [lastet ned 6. desember 2019]
- CAA, dvs Citizenship Amendment Act (2019). The Citizenship (Amendment) Act, 2019. No. 47 of 2019. Tilgjengelig fra <http://egazette.nic.in/WriteReadData/2019/214646.pdf> [lastet ned 13. desember 2019]
- Canindia (2019, 15. mars). First Sikh and Hindu Afghan refugees arrive in Canada. *Canindia*. Tilgjengelig fra <https://www.canindia.com/first-sikh-and-hindu-afghan-refugees-arrive-in-canada/> [lastet ned 9. januar 2020]
- CBC, dvs. Canadian Broadcasting Corporation (2019, 13. mars). 'It feels really nice to be here': Sikh refugee families facing persecution in Afghanistan arrive in Calgary. *CBC*. Tilgjengelig fra <https://www.cbc.ca/news/canada/calgary/sikh-hindu-refugees-afghanistan-calgary-bhullar-foundation-arrive-families-1.5054716> [lastet ned 9. januar 2020]
- [Citizenship Act] (1955). The Citizenship Act, 1955. Act No. 57 of 1955. Tilgjengelig fra https://indiancitizenshiponline.nic.in/UserGuide/Citizenship_Act_1955_16042019.pdf [lastet ned 7. januar 2020]
- Constitution of Afghanistan (2004, 3. januar). Tilgjengelig via <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html> [lastet ned 3. desember 2019]

- Current Trigger (2018, 23. juli). Alarming: Islamic State notice tells Afghan Hindus and Sikhs to pay Jizya. *Current Trigger*. Tilgjengelig fra <http://www.currenttriggers.com/world/afghan-hindus-sikhs-pay-jizya/> [lastet ned 8. januar 2020]
- Das, B. (2013, 3. juni). Afghan students flock to India's universities. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/indepth/features/2013/04/201342211228401708.html> [lastet ned 9. desember 2019]
- Dixit, R. (2019, 2. november). Afghan Sikhs are targeted by the Taliban and unable to even bury their dead. *The Week*. Tilgjengelig fra <https://www.theweek.in/theweek/cover/2019/11/02/afghan-sikhs-are-targeted-by-the-taliban-and-unable-to-even-bury-their-dead.html> [lastet ned 6. desember 2019]
- Embassy of India, Kabul, Afghanistan (2016, 6. april, last updated). *Afghan Visa Applicants*. Kabul: Embassy of India. Tilgjengelig fra <https://eoi.gov.in/kabul/?3430?000> [lastet ned 7. januar 2020]
- Field, J., Tiwari, D. A. & Mookherjee, Y. (2017, oktober). *Urban refugees in Delhi Identity, entitlements and well-being*. London: IIED. Tilgjengelig fra <https://pubs.iied.org/pdfs/10852IIED.pdf> [lastet ned 9. desember 2019]
- Ghazi, Z. & Mashal, M. (2018, 1. juli). Sikhs and Hindus Bear Brunt of Latest Afghanistan Suicide Attack. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2018/07/01/world/asia/afghanistan-school-attack-nangarhar.html> [lastet ned 5. desember 2019]
- India Today (2019, 18. desember). 2,830 people from Pakistan, 912 from Afghanistan given citizenship in last 6 yrs, many Muslims: Officials. *India Today*. Tilgjengelig fra <https://www.indiatoday.in/india/story/2-830-people-from-pakistan-912-from-afghanistan-given-citizenship-in-last-6-yrs-many-muslims-officials-1629446-2019-12-18> [lastet ned 9. januar 2019]
- Kumar, R. (2018, 20. oktober). Afghanistan Sikh, Hindu community brave danger to vote. *The National*. Tilgjengelig fra <https://www.thenational.ae/world/asia/afghanistan-sikh-hindu-community-brave-danger-to-vote-1.782479> [lastet ned 4. desember 2019]
- Landinfo (2016, 12. september). *Afghanistan/India: Afghanske sikher*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Afghanistan-India-Afghanske-sikher-12092016.pdf> [lastet ned 7. januar 2020]
- Landinfo (2019, 16. oktober). *Afghanistan: Politi- og rettsvesenet*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/10/Temanotat-Politi-og-rettsvesenet-i-Afghanistan-16102019.pdf> [lastet ned 4. desember 2019]
- Malhotra, D. (2019, 9. januar). Epitaph for an Afghan Sikh. *New Delhi Times*. Tilgjengelig fra <https://www.newdelhitimes.com/epitaph-for-an-afghan-sikh/> [lastet ned 4. desember 2019]
- Marty, F. J. (2018, 26. september). The Last 2 Sikhs in the Taliban's Heartland. *The Diplomat*. Tilgjengelig fra <https://thediplomat.com/2018/09/the-last-2-sikhs-in-the-talibans-heartland/> [lastet ned 4. desember 2019]
- MHA, dvs. Ministry of Home Affairs, Government of India (u.å.a.). *Extracts from the Citizenship Act, 1955*. Delhi: MHA. Tilgjengelig fra: <http://indiancitizenshiponline.nic.in/citizenshipact1.htm> [lastet ned 6. desember 2019]
- MHA (u.å.b). *Procedure For Applying Online For Indian Citizenship*. Delhi: MHA. Tilgjengelig fra http://indiancitizenshiponline.nic.in/ic_generalinstruction.pdf [lastet ned 6. desember 2019]
- MHA (u.å.c). *Naturalization as a citizen of India under section 6 (19 of the citizenship Act, 1955*. Delhi: MHA. Tilgjengelig fra <https://indiancitizenshiponline.nic.in/Home2.aspx?formcode=08> [lastet ned 6. desember 2019]

- MHA (u.å.d). *Long Term Visa*. Delhi: MHA. Tilgjengelig fra https://mha.gov.in/PDF_Other/AnnexVI_01022018.pdf [lastet ned 9. desember 2019]
- MHA (2016, 19. august). *Grant of various facilities to persons belonging to minority communities in Afghanistan, Bangladesh and Pakistan, namely, Hindus, Sikhs, Buddhists, Jains, Parsis and Christians, staying in India on Long Term Visa (LTV)*. Delhi: MHA. Tilgjengelig fra https://mha.gov.in/PDF_Other/LTVFacilities_230816.pdf [lastet ned 9. desember 2019]
- MHA (2017, 17. juli). *Stay Visa/Residential Permit/Long Term Visa (LTV) Policy for Afghan nationals in India*. Delhi: MHA. Tilgjengelig fra [https://mha.gov.in/PDF_Other/LTV\)Afghan_19022018.pdf](https://mha.gov.in/PDF_Other/LTV)Afghan_19022018.pdf) [lastet ned 9. desember 2019]
- MHA (2019, 11. desember). Citizenship to refugees from Afghanistan and Pakistan. Delhi: Press Information Bureau, Ministry of Home Affairs. Tilgjengelig fra <https://pib.gov.in/newsite/PrintRelease.aspx?relid=195742> [lastet ned 8. januar 2019]
- Mohammadi, A. (2017, 30. november). *Afghan Hindus and Sikhs Still Struggling*. London: Institute for War & Peace Reporting. Tilgjengelig fra <https://iwpr.net/global-voices/afghan-hindus-and-sikhs-still-struggling> [lastet ned 6. desember 2019]
- Moylan, D. (2016, 9. januar). Inside the little-known kitchen of Afghanistan's Sikhs. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.AlJazeera.com/programmes/ajeats/2016/01/afghanistan-sikhs-160104170656660.html> [lastet ned 3. desember 2019]
- Najibullah (2014, 19. august). 'When Are You Going Back? Afghanistan's Sikh, Strangers In Their Own Land. *Radio Free Europe/Radio Liberty*. Tilgjengelig fra <http://www.rferl.org/content/afghanistan-sikh-minority/26539541.html> [lastet ned 3. desember 2019]
- NRK (2019, 13. desember). Protesterer mot «antimuslimsk» lov i India. *NRK*. Tilgjengelig fra <https://www.nrk.no/urix/protesterer-mot-antimuslimsk-lov-i-india-1.14824606#fact-1-14824684> [lastet ned 13. desember 2019]
- [Passport Amendment Order 2015] (2015). *Passport (Entry into India) Amendment Rules & Foreigners (Amendment) Order, 2015*. Tilgjengelig fra http://prsindia.org/sites/default/files/bill_files/Foreigners_Act_and_Passport_Act_Notification_September_2015_0.pdf [lastet ned 6. desember 2019]
- [Passport Amendment Order 2016] (2016). *Passport (Entry into India) Amendment Rules & Foreigners (Amendment) Order, 2016*. Tilgjengelig fra <http://egazette.nic.in/WriteReadData/2016/170822.pdf> [lastet ned 6. desember 2019]
- PTI, dvs. Press trust of India (2015, 14. juni). Govt grants citizenship to 4,300 refugees from Pakistan, Afghanistan. *The Times of India*. Tilgjengelig fra <http://timesofindia.indiatimes.com/india/Govt-grants-citizenship-to-4300-refugees-from-Pakistan-Afghanistan/articleshow/47662644.cms> [lastet ned 6. desember 2019]
- Reuters (2019, 13. desember). New Indian citizenship law 'discriminatory' against Muslims: UN. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-india-citizens-un/new-indian-citizenship-law-discriminatory-against-muslims-un-idUSKBN1YH145> [lastet ned 13. desember 2019]
- Saif, S. K. (2019, 17. desember). Little reason to migrate to India, say Afghan Sikhs. *Anadolu Agency*. Tilgjengelig fra <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/little-reason-to-migrate-to-india-say-afghan-sikhs/1675903> [lastet ned 9. januar 2020]
- Singh, B. (2018, 28. november). WSO & Manmeet Singh Bhullar Foundation Welcome Approval of Afghan Hindu & Sikh Refugee Applications. *Worldsikh.org*. Tilgjengelig fra http://www.worldsikh.org/wso_bhullar_family_foundation_welcome [lastet ned 9. januar 2020]

- Shalizi, H. (2016, 22. juni). Afghanistan's dwindling Sikh, Hindu communities flee new abuses. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/us-afghanistan-minority-idUSKCN0Z82SL> [lastet ned 6. desember 2019]
- Shayan, N., Seend, K. M. & Siddique, A. (2019, 17. mars). Minority Afghan Hindus, Sikhs Demand Protection After Brutal Murder. *Radio Free Europe/Radio Liberty*. Tilgjengelig fra <https://gandhara.rferl.org/a/afghanistan-minority-afghan-hindus-sikhs-demand-protection-after-brutal-murder/29947602.html> [lastet ned 6. desember 2019]
- Shayegan, E., Frough, M. & Sadat, S. M. (2019, februar). *Survey of the Afghan Hindus and Sikhs*. Kabul: Porsesh Research & Studies Organization. Tilgjengelig fra <http://www.porseshresearch.org/porseshv2/wp-content/uploads/2019/04/Survey-of-the-Afghan-Hindus-Sikhs-English.pdf> [lastet ned 3. desember 2019]
- Shayegan, E. & Ammar, Y. (2016). *Ignored Identities. (The Status of Hindus and Sikhs in Afghanistan's Legal System)*. Kabul: Porsesh Research & Studies Organization. Tilgjengelig fra <http://www.porseshresearch.org/porseshv2/wp-content/uploads/2016/11/Ignored-Identities-Status-of-Hindus-and-Sikhs-in-Afghanistans-Legal-System.pdf> [lastet ned 3. desember 2019]
- Syam, A. (2019, 29. juli). Patchwork of Regulation and policies in India: A breeding ground for discriminatory practice against refugees. *New York University Journal of International Law and Politics*, 51(1377), 1-16. Tilgjengelig fra <http://nyujilp.org/wp-content/uploads/2019/09/NY1411.pdf> [lastet ned 3. desember 2019]
- TOLONews (2016, 20. juni). Nearly 90 % of hindus, Sikhs left Afghanistan in last Three decades. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <https://tolonews.com/afghanistan/nearly-99-hindus-sikhs-left-afghanistan-last-three-decades> [lastet ned 8. januar 2020]
- UK Home Office (2017, februar). *Country Policy and Information Note Afghanistan: Sikhs and Hindus. Version 3.0*. London: Home Office. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/topic,50ffbc57a2,50ffbc687,589c78314,0,UKHO,,AFG.html> [lastet ned 3. desember 2019]
- UK Home Office (2019, mai). *Country Policy and Information Note Afghanistan: Sikhs and Hindus. Version 5.0*. London: Home Office. Tilgjengelig fra https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/803548/Sikhs_and_Hindus_EXTERNAL.pdf [lastet ned 3. desember 2019]
- UNHCR, dvs. United Nations High Commissioner for Refugees (2018, 30. august). *UNHCR Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/type,COUNTRYPOS,UNHCR,AFG,5b8900109,0.html> [lastet ned 8. januar 2020]
- UNHCR (2019, 31. juli). *India. Factsheet*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://www.unhcr.org.in/images/pdf/FactsheetJuly2019.pdf> [lastet ned 9. desember 2019]
- U.S. Department of State (2016a, 10. august). *International Religious Freedom Report 2015 – Afghanistan*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/docid/57add8aec.html> [lastet ned 8. januar 2020]
- U.S. Department of State (2019). *Afghanistan 2018. International Religious Freedom Report*. Washington D.C: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/05/AFGHANISTAN-2018-INTERNATIONAL-RELIGIOUS-FREEDOM-REPORT.pdf> [lastet ned 3. desember 2019]
- Wheaton, O. (2018, 2. juli). ISIS claims deadly suicide bombing on Sikhs and Hindus in Afghanistan. *Independent*. Tilgjengelig fra <https://www.independent.co.uk/news/world/asia/isis-suicide-bomber-jalalabad-afghanistan-islamic-state-sikhs-hindus-dead-a8426476.html> [lastet ned 5. desember 2019]

Muntlige kilder

- Analytiker, møte Kabul oktober 2109.
- Sikhrepresentant A, møte Kabul oktober 2019.
- Sikhrepresentant B, møte Kabul oktober 2109.